

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:
de un șir garnod: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.

Adăpt abonamentele, cât și inserțiile;
nu sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrisori neîncetate nu se primesc

Ju semnele mizeriei.

Acum nu mai încapă nici o îndoială că anul economic 1904/5 va fi un an de tristă aducere aminte. Nu mai poate de aci înainte ajuta nici deschiderea izvoarelor cerului; cucuruzul, cartofii, plantațiunile de nutreț sunt în mare parte definitiv nimicite. În ce privește recolta terminată deja, în privința rezultatelor difer păreri. Ministrul de agricultură evaluează recolta de grâu pe anul acesta la 35.6 milioane măști metrice și la 11.7 milioane măști metrice pe cea de secară, în vreme ce an grâu s'a recoltat 44 milioane mm., secară 13 milioane mm. Cu toate acestea s'ar putea și anul acesta exporta 60--70% a exportului de an, dacă în urma recoltei minimele a cucuruzului și a cartofilor n'ar avea nevoie de prisosul grâului și secarei consumațiunea internă, în vreme ce lipsa nutrețului alterează exportul ovésului. Pe lângă tot caracterul critic al anului 1904/5 nu credem de posibilă o mizerie în adevăratul ei sens, nici în afară parțială, întâi de toate exigența principală, pâinea este asigurată; cele 35.6 milioane măști metrice grâu și 11.67 milioane mm. secară dau locuitorilor țării pâinea de toate zilele, trebuie numai luate la vreme măsură, ca prisosul ce stă la dispoziție să ajungă acolo, unde mai ales lipsa de cucuruz și de cartofi trebuie suplinită cu grăunțe de pâine. În ce privește nutrețul, a doua exigență principală, stăm rău, dar nici aci nu e motivată desnădăj-

duirea. Producțiunea de fân în mai multe părți ale țării a fost indestulitoare, numai atâtă trebuie avut de grijă, ca în urma câmpului părjolit și fără iarbă, să nu se consume nutrețul de iarnă.

Economii de pe acum ar trebui să-și reducă vitele până când sunt încă în stare bună și au și ceva preț; iar pentru hrana trebuincioasă vitelor pe care vrea să le ierneze, să taie tulpile de cucuruz încă de cu vreme, căci roadă și așa nu mai aduc.

Și alte plante de grădină trebuiesc strânse și utilizate ca nutreț.

Fructele anul acesta au fost frumoase și prin unele părți au recompensat considerabil insuficiența semănturilor; îndeosebi prunele în multe locuri vor suplini în toamnă pierderile recoltei.

Fructele sunt asemenea bun surogat de pâine; economii noștri s'o știe însă că în loc de a vinde poamele pe nimica, mai bine să le conserve.

Se înțelege datorințe mari incumbă guvernului pentru a evita mizirea și a grăbi cu ajutorul, acolo unde ea își scoate capul. Și îndeosebi datorința aceasta a lui să estinde în direcție, a nu lăsa ca poporul sărac s'ajungă pe mâinile uzurarilor care sunt toți încântați de perspectivele surizătoare ale acestui bun prilej.

Auziam zilele trecute într'un local unde Ovreii obișnuiesc a-și deslega afacerile, că anul acesta va îmbogăți pe mulți. Ce paradox caracteristic vieții mercantile: în an rău să se îmbogățească cineva!

Guvernul trebuie însă să vegheze, căci uzurarii acestia pot nimici ținuturi întregi, ca ani de zile să nu se mai poată reculege. Ar fi o crimă a lăsa pe bietul popor pradă acestor lipitori care vor tăbări asupra satelor îmbiind poporațiunii «ajutor».

Alegerea din Pecica. Comisiunea centrală a fixat terminul alegerii din Pecica pe ziua de Vineri 26 August st. n. a. c. Președinte al alegerii a fost ales Varjasy Árpád, cons. reg. inspector școlar, notar Szomor István, învățător, președinte al comisiunilor de scrutinii Dr. Ilie Precupaș, avocat, notaș Reimer Adolf, comerciant, președinte substituit Mezey Andor și Leitner Pál. În locul președintelui — la caz de împedecare — dispune Dr. Ilie Precupaș.

Maghiarisarea Rutenilor prin biserica catolică. Organul reprezentant al intereselor naționale ale Rutenilor, care apare în Viena, se ocupă într'un număr recent de situația și soarta Rutenilor din Ungaria, scriind următoarele:

„Rutenii din Ungaria prezintă un înspăimântător exemplu tuturor aceluia, care se pun în contradicție cu legile firei și abat un popor dela desvoltarea lui firească, pentru a-l utiliza în scopurile sale politice. Așa s'a împlinit, că situația Rutenilor din Ungaria și astăzi este tot așa cum a fost în trecut: Au rămas oprimați și ignoranți. O singură salvare mai au, biserica orientală; dar și reprezentanții acesteia sersesc interese maghiare și își dau silința, să prefacă din ținutul locuit de Ruteni fortificații

PENTRU FINLANDA.

— Un articol de G. Brandes —

Celebrul critic literar danez Georg Brandes publică în coloanele ziarului „Politiken”, cel mai de seamă organ din Copenhaga un apel ardent adresat Europei culte în favoarea Finlandei în care opera de rusificare devine tot mai apăsătoare și violentă.

Clemențean în „L'Aurore” se asociază într'un articol vibrător de umanitate la înflăcărata protestare a lui Brandes și reproduce următoarele pasagi din apelul marelui publicist și cugetător danez:

În țările scandinave nu se va sătura nimeni de a vorbi în favoarea Finlandei. Guvernul rus știe cu ce emoție fie-care din noi urmărește desfășurarea prigonirei tot mai crude ce bântue Finlanda. El știe foarte bine că ne simțim și ne proclamăm solidari cu aceia pe care se abat loviturile tot mai nemiloase ale violătorilor dreptului.

Trebuie ca lovitura ce isbește universitatea din Helsingfors să nu fie primită în Europa cu o tăcere care seamănă cu un consimțământ. Toate universitățile din Europa trebuie să resimtă cruda nedreptate de care a fost lovită una dintr'insele. Toate trebuie să protesteze. Opinia publică s'ar deștepta atunci și și-ar face drum ideea că aceea ce reprezintă libera cercetare și căutarea desinteresată a adevărului sunt poate paznicii cei mai prețioși, apărătorii cei mai buni ai conștiinței dreptului.

Neapărat, nedreptatea este aceeași și față de aceia care nu aparțin universității, precum

baronul de Wrede, Homen, Estlander. Dar în cazul universității din Helsingfors găsim o pildă tipică a violenței directe împotriva ideii, deoarece actul acesta de opresiune brutală este răspunsul dat adresei votată în unanimitate de profesorii din Helsingfors cancelarului universității imperiale alui Alexandru, răposatul Plehve.

Eată în substanță ce cuprindea aceea adresă:

Autorii adresei arată că, dacă dela faimosul decret militar din 1901, un destul de mare număr de studenți s'au abținut de a se prezenta înaintea consiliului de recrutare, nu trebuie să se vadă în aceasta efectul unui capriciu al tinereții sau al unei sfidări. Nu, cauza abținerii stă în ideea dreptului, în ideea datoriei unui popor întreg, exprimată pe șleau de reprezentanții firești ai acestui popor. Senatul academic se vede decilit de-ași exprima convingerile că actul acesta al tinerilor studenți este inatacabil din punct de vedere moral. În cazul de față, tineretul care intră în viață se pune în flagrantă contradicție cu ideile sale, despre sfințenia dreptului. Studenții văd închizându-li-se accesul la toate slujbele, ba se găsesse chiar împedecați de a se căsători conform prescripțiunilor legale; ei se află în următoarea dilemă: ori să fugă din țara lor, ori să fie înhățați, ca criminalii, și să se vadă încorporați, după o detențiune de o durată arbitrară — în campanii de disciplină afară din Finlanda. (Supliciu mai rău decât moartea).

Senatul academic nu poate să ascundă temerile ce le are în privința soartei universității. Tineretul trăește într'o neliniște ce-i face dificil ori-ce fel de studiu. Cum oare să deșteptăm și să întărim în acești tineri dragostea adevărului

și a dreptului când văd că demnitatea și lealitatea sunt pedepsite ca crime fără nume? Ne permitem dar de a aduce îngrijorările acestea foarte grave la cunoștința Majestății Sale Impăratului care în atâtea rânduri a arătat Universității sollicitudinea sa.

Răspunsul lui Plehve a fost de o strășnicie fără seamăn: arestări, suspendări, deportarea celor mai distinși profesori ai universității din Helsingfors.

Faptul este cu atât mai semnificativ, continuă Brandes, cu cât în decretul de dictatură care dădea guvernatorului general puterea de a face tot ce va voi în Finlanda, Universitatea a fost exceptată în mod precis. Statutele universității au fost privite până aci ca intangibile, pentru-că emanau de-a dreptul dela Țări. Astăzi însă guvernul depășește limitele ce le impuse el însuși arbitrariului dictaturei sale. Dar să știe bine că Europa nu va contempla cu nepăsare priverștea aceasta.

Și să nu se încerce cum-va de a înfățișa pe protestatori ca dușmani ai poporului rus. Poate nu există alt popor al cărui mădulari priviți fie-care în parte, să deștepte atâtă interes și simpatie. Cu cât se cunosc mai de aproape pe Ruși, cu atât sunt mai apreciați și mai iubiți. Dar cea mai mare amicitie către poporul rusesc poate foarte bine să stea alături de indignarea cea mai vie în contra actelor guvernului rus în Finlanda.

Iată ce este de făcut:

Tineretul universitar din cele trei țări scandinave și profesorii universităților din Copenhaga, Christiania, Lund, Upsala, să-și exprime sentimentele lor de vie simpatie pentru studenți și

maghiare. Cu câtă volnicie lucrează maghiarii la maghiarizarea bisericii gr.-catolice se vede de-acolo, că în 1880 dintre gr.-catolici numai 10 1/2 % au fost maghiari iar la 1900 proporția lor a făcut deja 11 1/2 %; și se mai constată de-acolo, că deși numărul gr.-catolicilor slav și îndeosebi al Rutenilor e de două-ori mai mare decât al celor maghiari, în conducerea bisericească oficială și limba maghiară, maghiară e limba de propunere în preparandia și teologia gr.-cat.

S'au mai încercat, ca biserica gr. cat. s'o prefacă cu totul în instituție maghiară, și cu scopul acesta au tradus în ungurește liturgia slavă, dar din fericire Papa a oprit-o. După acestea, se prezintă întrebarea, ce atitudine să ia Rutenii din Galiția în chestia Rutenilor din Ungaria? Pân'acum, durere nu mult au putut face pentru dînșii, fiind foarte ocupați cu propriile lor necazuri; dar de-aceia a existat în Lemberg o *comisiune ungară*, care a ținut în evidență cauza Rutenilor din Ungaria și s'a înspăimântat de grozava lor situațiune. Rutenii din Galiția adeseori au fost acuși, că lasă pe frații lor din Ungaria să cadă jertfă; dar uneorî totuși vine câte-o veste din cealaltă parte a Carpaților, care esta sau dureros oftat, sau și cântec mai vesel, care ne întărește în nădejdea, de a încerca *salvarea dela moartea națională* a fraților noștri porniți spre pierzare*.

— *Inchiderea sesiunii parlamentare ungară*. La propunerea ministrului președinte Tisza, care fu primită, ședințele s'au amânat până la 10 Octombrie a. c.

Bisericile moldovenești și pictura moldovenească din Galiția.

ERA LUI ȘTEFAN-CEL-MARE.

În Galiția sunt patru biserici moldovenești și anume biserica Stauropijia sau biserica Volosca din Leov, zidită în secolul al 15-lea de Ștefan-cel-Mare, biserica din Bucești în ostul Galiției și biserica Sf. Nicolae din Cracovia în vestul Galiției, amândouă clădite de Maria Potocki, fiica lui Eremia Movilă, în anul 1610, și biserica Sf. „Skit“ din Bohorodceanii. Biserica întâia își are numele dela asociațiunea religioasă numită Stauropijia, care sub ocrotirea bisericii moldovenești din Leov și a patriarhului din Constantinopol, servia ortodoxismul în Polonia catolică, mai întâiu a comercianților moldoveni și mai târziu a ortodocșilor

profesorii din Helsingfors și să protesteze împotriva violenței și a relelor tratamente ce le îndură.

Atunci se va putea nădăjdui că mișcarea se va propaga din universitate în țările celelalte: întâiu universitățile din Anglia și Germania, poate universitățile din Franța, cu siguranță universitățile din Italia.

Cum că o astfel de manifestație a oamenilor celor mai luminați ai Europei nu va lăsa nepăsător pe guvernul rus, e pe deplin dovedit. Plehve n'a stat la îndoială a se servi de pana sa când s'a văzut atacat de Stead (directorul cunoscutului și influentului reviste engleze „Review of Review“ cu privire tocmai la Finlanda. Tocmai pentru că guvernul rus simte trebuința să și menajeze opinia publică civilizată, el știe foarte bine să se apere în anumite ziare franțuzești.

Cea-ce trebuie, este ca guvernul rus să se simțească izolat.

Comitetul de arbitragiu al parlamentului francez are intențiunea de a invita rënd pe rënd la Paris pe reprezentanții tuturor parlamentelor din Europa. S'a invitat mai întâiu parlamentul englez, apoi parlamentele scandinave. Dar este o țară care nu va putea primi invitațiune, deoarece nu are parlament și anume Rusia, aliata Franței, țară din care a eșit însăși ideea arbitragiului internațional. Sentimentul acesta de izolare trebuie să facem să se producă în oamenii care conduc astăzi Rusia: sentimentul că noblețea intelectuală a Europei i-a pus în afară de civilizație omenirei.

În genere. Decăzând influența vovezilor moldoveni în Polonia, slăbi și forța rezistenței ortodocșilor din Leov și la conversiunea forțată a Rutenilor din Galiția la catolicism în secolul al 17-lea, trecu și biserica Stauropijia cu toată averea ei în mâinile clerului unit rutean, care astăzi, ocupând o parte a orașului Leov, reprezintă forța principală materială a națiunii rutene.

Biserica Stauropijia este zidită în stilul bizantin moldovenesc, lipsindu-i însă porticul care de abia în secolul al 16-lea a fost introdus la bisericile din Moldova. Nartica, pronaosul și altarul, care se termină într'o absidă, sunt de aceeași lățime și lungime, având fie-care câte patru coline pe lângă pereții. De-asupra boltei se află 3 cupole mari.

Un mare interes archeologic ne prezintă picturile acestor biserici moldovenești, aruncate în diferitele părți ale vastei Galiții. Pictura lor se deosebește cu totul de pictura din bisericile catolice ale Galiției, în care pictorul era liber în executarea concepțiunii sale. Ea are un stil schematic, lipsit de ori-ce vioiciune și perspectivă, dar în care găsim o elegantă combinare în linii și culori și o ornamentațiune chromatică, adesea prea încărcată. Figurile reprezintă de obicei tipuri bizantine. Ne aflăm înaintea unei arte tradiționale, executate după regulile fixe, de sigur al unei condice de pictură, care la bizantini era aceea a călugărului Dionisie din Agrafta, publicată la 1845 de archeologul francez Didrion, sau Podliniki la Ruși, o traducere a acesteia. Cu toate acestea găsim și o influență a școlii italiene și apusene de pictură.

Iconostasul bisericii Stauropijia a rămas intact încă de pe vremea clădirii (Ștefan-cel-Mare) și este alcătuit după ritul ortodox (canonul lui Ioan Chrysostom). De asupra arhierilor și apostolilor se află tablouri mici, care reprezintă patimele lui Christos. Figurile cu barbe ascuțite sunt deseneuri sematice și edificiile n'au nici o perspectivă și se aseamănă cu figurile mănăstirilor noastre. La figurile sfintei Paraschiva, patroana bisericii, găsim influența veche germană, hainele, coroanele și sceptrele fiind vechi germane (gotice).

Mai corectă este pictura de pe iconostasul dela biserica din Bucești, unde se observă două picturi deosebite. Capetele și tablourile mici amintesc școala lui Rubens, pe când celelalte părți sunt o lucrare grosolană; se vede că maestrul a desenat conturile, iar lucrătorii au executat pictura.

De o perfecțiune rară este biserica „Skit“ din Bohorodceanii care a fost vândută ca combustibil primăriei cu 75 florini (150 lei). Ea se aseamănă cu pictura din biserica San Marco din Veneția, cea cu inscripțiuni slavone care a fost zidită cu materialul adus din Orient de către artiștii bizantini și al cărui stil a fost adoptat în curând de Pisa, Modena, Verona, acoperindu-se Italia, în scurt timp, cu inspirația bizantină. Iconostasul dela „Skit“ reprezintă moartea Sf. Maria, care este înconjurată de apostoli și sfinți, și învierea ei, înconjurată fiind de un nor. 4 îngeri și mulți cheruvimi, întocmai cum se află desenate pe mozaicul lui Pannodoro din biserica Sf. Marco din Veneția. Asemenea deseneuri se găsesc mai în toate mănăstirile și bisericile din Bucovina, Moldova, Muntenia și Turcia, în cari țări reprezentarea Mariei ajunse generală. Moartea sf. Marie în secolul al 13-lea de Pinturicchio ajungând culmea în tabloul lui Tizian, fără ca cultul ei să devie general în biserica catolică.

Icoana din biserica sf. Nicolae din Cracovia, care în prezent se află în clopotnița bisericii, este ținută în concepția curat bizantină, neunoscută locului și obișnuită numai în Bucovina, România, Turcia și Orient. Figurile cu inscripții slavone sunt tipuri bizantine și numai excepțional se ivesc tipuri poloneze pe două vignete și instrumente pe o vigneta ce se aseamănă cu cele de pe juvaerul lui Vladimir Monomach din tesaurul Kremlin Moscova. La mijlocul icoanei se află de senat pe o poleială aurie în stilul italian al renașterii sf. Ioan cu aripi de păun, capul căruia este înconjurat ca la picturile de pe mănăstirile de Bucovina, România, Rusia, Persia și Italia — de o aureolă aurie ornamentală cu frunze și flori: sf. Ioan ține în mână dreaptă un miel pe o scândurică verde, în cea stângă capul său cu aureolă într'un păhar de lemn, din care răsar 5 frunze de trifoiu, un inel și un sul de hârtie cu următoarea inscripțiune

slavonă: Acesta e mielul Dumnului care ispășește păcatele întregii lumi“. Deasupra figurii sunt 2 îngeri cu păr negru, din care primul are o mantă roșie aripi verzi închise, iar al doilea o mantă verde închisă și aripi roșii.

Pe amândouă părțile tabloului se află 12 vignete. Pe vigneta primă, în stil bizantin curat găsim în loc de camere, pereți dela două case fără ori-ce perspectivă în uși și ferestri negre și acoperișe roșii — un desen general al mănăstirilor românești și bucovinene.

A doua vigneta reprezintă pe sf. Elisaveta, care privește spre un cazac înarmat, ce se repede cu spada spre ea, iar, în fund stâncii roșii, verzi și galbene, fără ori ce perspectivă, ca la toate mănăstirile românești.

Pe o vigneta, sf. Ioan, în haine bizantine din vremea Paleologilor, vorbește cătră farisei și saducheii. Pe mai multe vignete sf. Ioan e reprezentat în pustie, botezând creștinii și pe Christos în rîul Iordan, care ține în mână sul de hârtie cu următoarea inscripție slavonă: „El a rupt testamentul lui Adam“. În dosul lui Christos se află îngeri și deasupra lor Dumnezeu, care ținde mâna sa din cer, înfățișată în forma unui zig-zag, ca la mănăstirile românești.

Vigneta a șaptea reprezintă pe sf. Ioan Botezătorul înaintea lui Herode, care e înconjurat de crini, stema casei Anjou. Acoperământul capului se aseamănă cu acela al lui Iustinian și Teodor dela biserica sf. Vitale din Ravenna, un monument de stil bizantin, clădit de exarhii, care după gonirea Goților își aleseră reședința în Ravenna. Hainele și păpușii ascuțiți ai lui Christos, aparțin stilului din secolul al 15-lea.

Vigneta a opta reprezintă pe sf. Ioan în închisoare; soldații din fața închisoarei sunt cu haine bizantine, obiceiurile la pictorii bizantini.

La pictura moldovenească, introdusă pe vremea lui Ștefan-cel-Mare în Galiția, al cărei urme le găsim până în secolul al 17-lea, găsim o legătură cu cea bizantină de o parte și cu cea din Veneția și Ravenna și cea germană, de altă parte. Suntem conduși la concluziunea că pictura moldovenească în genere s'a desvoltat pe aceeași cale ca și arhitectura. Legăturile Bucovinei și României cu Bizanțul și mai ales cu muntele Athos au fost totdeauna mari din timpurile cele mai vechi. Dovadă ne sunt mănăstirile clădite de Vovezii moldoveni și muntenii la muntele Athos, unde se conservă și steagul lui Ștefan cel Mare, bisericile zidite de moldovenii în Galiția cumși împregiurarea că arhitecții și pictorii au fost aromâni macedonenii sau italienii. Cunoscut este conflictul ce s'a întâmplat la 1502 între Ștefan-cel-Mare și Țarul Rusiei, Ivan III, pentru niște lucrători italieni, pe cari Ștefan-cel-Mare nu voia să-l lasă să treacă în Rusia. Stilul picturii moldovenești, și în genere a celei românești, este cel bizantin, cu forme prescrise de condică (tipic), dar cu unele dispozițiuni sau motive deosebite, introduse prin influența școlii italiene și germane, adoptând icl coala și ornamentațiunea persană-arabă*).

Diomisie Olinescu,
profesor, Slatina (Bucovina).

1). Reproducem din „Universul“ acest articol trimis cu următoarea scrisoare:

„Vă trimit aci un articol relativ tot la faptele lui Ștefan-cel-Mare, dar cari s'au petrecut în străinătate, în vechia Polonia și Galiția de astăzi și privesc nu răboale, ci artele moldovești. Din citirea articolului vă puteți forma ușor ideea că artele vechi românești până astăzi au fost neglijate și tot, dar ele ar fi putut forma baza artelor noastre moderne. Poate că cu articolul acesta se va putea introduce o direcțiune nouă, și anume cea istorică, în artele noastre“.

Noi îl reproducem mai ales că, pe când în bisericile Rutenilor catolici din Galiția, de pe timpul lui Ștefan-cel-Mare, artele vechi românești se păstrează și conservă ca cea mai frumoasă podobă, din bisericile Românilor gr.-catolici încep a fi exilate și înlocuite cu arte străine. Eată ce cetim în „Gazeta Transilvaniei“ dela 27 Iulie (9 August) a. c.

„În puține locuri cred, că vor avea Românilor o biserică atât de frumoasă, cum e aceea din Șomcuta-Mare... Pagubă că s'a edificat cu altarul spre miază-zi și nu spre răsărit, după-cum se edifică la noi bisericile... Intrând în biserică mi-am aruncat privirile în dreapta și în stânga. Dar impresiunea plăcută, ce mi-o făcu exteriorul bisericii, mi-o stricară în parte unele lucruri străine stilului bisericilor noastre românești, lu-

cruri observate în interiorul bisericii. Așa de extindă femeilor lipsește cu desevărire, fiind biserica întreagă piină cu bănci, cum e în bisericile latine; la altar, care încă îți face impresiunea, că ești într-o biserică romano catolică, conduc 3—4 trepte; ear păreții bisericii de jur împrejur sunt plini cu icoane, care represintă celea 14 stațiuni ale Calvariei, icoane, ce numai în bisericile latine se pot vedea. Strana din Stânga lipsește, în schimb la stânga lângă amvon se află statuia sf.-tului Antonie cu „pita săracilor“. Impresiunea înstrăinătoare se potențează, când auzi atât răspunsurile, cât și unele cântări, acompaniate de *fisharmoniu*“.

Răsboiul ruso-japonez.

Londra 15 August. În cursul luptei navale dela 10 August afară de Retvizan și Pobieda celelalte vase au reușit să rupă cordonul flotei japoneze. Togo însă le-a luat la goană și le-a ajuns lângă insula Gugmi S'a iscat de nou o luptă inverșunată, ear flota japoneză a reușit să se posteze în calea vaselor japoneze, în urma căreia împrejurări cinci vase de război au fost silite să se rentoarcă la Port-Arthur. După această luptă au scăpat dintre bastimentele ruse: încrucișătorii Askold, Novik, și cuirasatul Cezarevits. Toate trei s'au refugiat în portul german Cingtau. Nu se știe că vasul Pallada unde a dispărut. Cezarevits încă în lupta de Mercuri a fost grav avariat, perzând din echipamentul său mai mult ca 200 înși. Intre acesteia se află și comandantul flotei, contra — admiralul Withöft. În decurs de 24 ore vasele Askold și Novik au părăsit portul Cingtau, ca să nu fie silite să desarmeze în acest interval. Askold a luat-o la larg, dar fiind că este stricat, n'a putut ajunge, decât până la Vusung, care este portul orașului Sanghai. Aici probabil că îl vor desarma Chinezii.

Starea vaselor rentoarse la Port-Arthur este foarte deplorabilă, deoarece toate sunt mult puțin stricate. Aceste vase pot fi considerate ca pierdute.

Paris, 13 August. Petit Parsien anunță din Petersburg: Flota dela Port-Arthur lovindu-se cu cea japoneză, a suferit mari și grele pierderi. Se vestește, că Pallada și altele două vase a fost scufundate, și că partea cealaltă a flotei japoneze a fost împrăștiată în toate părțile.

Londra, 13 August. Din Tokio se vestește: Flota rusă, ce voia să scape, a fost atacată de Togo lângă insula Gugan. După această luptă afară de Askold, Novik Cezarevits și Pallada, așa se vede, toate vasele s'au rentors la Port-Arthur. Pierderile flotei japoneze sunt nefinsemnate, capacitatea de luptă nu li-a scăzut,

Londra, 13 August. Admiralul Togo crede, că dregerea lui Cezarevits este ajutată de Germani. O parte a flotei japoneze a plutit spre sud pentru a prinde flota dela Vladivostok, care încă nu s'a unit cu vasele noi argentiniene. La Tokio lumea este convinsă, că admiralul rus a voit să ajungă în un port german, unde să se interneze, ori să facă o nouă excursiune. Cu ocaziunea luptei navale flota japoneză a impresurat din toate părțile escadra rusă. Togo mai ales cuirasatele le-a bombardat, și astfel s'a întâmplat, că încrucișătorii au putut scăpa. Cuirasatele și încrucișătorul Diana s'au rentors la Port-Arthur. Este sigur, că în port se află cinci cuirasate și doi încrucișători, între cari și Baian.

Tokio 13 August. Admiralul Togo raportează: Flota rusă a părăsit portul la 10 August, luându-și drumul spre sud. Flota noastră reunită a atacat la 25 mile spre sud-ost vasele ruse, gonindu-le în direcțiune ostică. S'a iscat o luptă inverșunată, care

a ținut dela 1 oră d. a. până la apunerea soarelui. Pare că dușmanul a suferit mari pierderi. Cătră sfârșitul luptei focul adversarului a slăbit ear în ordinea de bătaie s'a produs o confesiune și învalmășeală chaotică. Incrucișătorii Askold, Novik și Pallada, cuirasatul Cezarevits și câțiva contratorpilor au scăpat în direcție sudică. Celelalte vase după atacul torpilorilor noștri probabil s'au rentors la Port-Arthur. Flota noastră n'a îndurat nici o stricăciune serioasă. Peste tot am pierdut 170 oameni.

Londra, 13 August Conform știrilor ziarelor de seară cuirasatul Cezarevits în lupta dela 10 August a rupt cordonul flotei japoneze, scăpând cu grele leziuni în portul german Kiao-tșao. Se vestește că pierderile sunt 205 morți, între cari și admiralul Withöft și 60 răniți.

Berlin, 13 August. Se vestește, că admiralul rus Withöft în ultima luptă navală a căzut. Conform unei telegrame a lui Lokalanzeiger din Yokohama, cinci vase ruse s'a întors unul câte unul la Port-Arthur. Un cuirasat rus a dispărut, probabil torpilele japoneze l'au scufundat.

Berlin 13 August. Conform rapoartelor din Petersburg admiralul Withöft a fost omorât pe podul admiral de schija unui obuz. Vasul Cezarevits a fost grav rănit, acum se află în portul Kiao-tșao.

Tokio, 12 August. Din Csimg-tau se vestește: Incrucișătorii ruși Askold și Novik aprovizionându-se cu cărbuni, plutesc afară de port. Chiar acum au sosit în port doi contra torpilor ruși. Cuirasatul Cezarevits se află aici în port.

Tșu-fu, 13 August. (Reuter). Într'un raport sosit azi se spune, că încrucișătorul rus Novik a scăpat din portul Cingtau. Despre întâlnirea lui cu vase japoneze n'a sosit încă raport.

Londra, 13 August. Lui „Times“ i-se raportează din Sanghai cu datul de eri: Contratorpilorul rus Gromovoi și-a dat în gura riului langtșe-kiang, de oare-ce mașina îi este de tot stricată. Așa se vede, că în lupta din zilele din urmă n'a luat parte. Consulul rus imediat a mers la vapor.

Frankfurt, 13 August. O depeșă privată a lui „Frankfurter Ztg.“ anunță cu datul de eri seara din Sanghai: Vasul de război rus Askold a sosit la Vusung.

Sanghai, 13 August. Incrucișătorul Askold și contratorpilorul Gromovoi a sosit aici. Askold este în grad mare ruinat. Are tot dreptul să rămână în port, fiind incapabil de luptă.

Tokio, 13 August. (Reuter). Impăratul Mutșuhito a trimis ordin prin mareșalul Yamagata generalissimului Oyama, să permită cetățenilor, femeilor, copiilor, preoților, comercianților și oficerilor străini părăsirea orașului și să le dea loc de refugiu în Dalny. Impăratul imputernicește mai departe pe Oyama, să permită eșirea din fort și altora, cari nu sunt militari, presupunând, că aceștia nu vor influența asupra operațiunilor militare. Ordinul spune, că împăratul Japoniei din pură iubire de oameni

dorește, ca neluptătorii să scape de pustiirea ce se va face cu foc și sabie.

Colonia, 13 August. „Kölnische Zeitung“ vestește din Tokio cu datul de eri: Impăratul japonez a dat un ordin cătră comandantul suprem, să permită nesoldaților părăsirea Port-Arthurului, și anume: diplomaților și atașajilor străini, preoților, femeilor și copiilor. Din asta se deduce, că Japonezii în curând vor da năvală generală asupra Port-Arthurului.

Tokio, 13 August. Generalissimul Oyama a comunicat comandantului de fort Stoessel dorința împăratului, să îndepărteze din oraș înainte de atacul general pe nesoldați. Yamagata a însărcinat pe comandantul orașului Dalny cu îndepărtarea lor.

Berlin, 13 August. Pe uscat Rușii se retrag mereu la Liaoyang, unde în curând va fi o luptă decisivă. Forța armată a Japonezilor este de 250.000 oameni cu 700 tunuri. Aproape tot atât de tare este și armata rusă.

Londra. — „Agenția Reuter“ află de la Cifu, la 11 August st. n., c'a sosit acolo un contratorpilor rus și a înștiințat că șase chiurasate rusești și patru încrucișătoare și jumătate din torpiloare, ar fi scăpat din Port-Arthur. Japonezii le-ar fi urmărit și s'ar fi așteptând o luptă navală.

Tokio. O depeșă vorbește de o luptă serioasă, dar' al cărei rezultat nu se cunoaște încă.

Sucelele Japonezilor în Mandciuria.

Într'un arc mare, care însă se îngustă din ce în ce, căutând a se încheia prin marșuri concentrice, însuflete de un gând, îndreptate spre un scop, împresoară părțile armatei japoneze poziția Rușilor la Liaoiang. Dela Funvopen, la apus de calea ferată, spre Aușancian, Tincian, trecătoarea Lanholin, Mașonlin, Ketsia și dincolo de Tatsiho pe înălțimile cari însoțesc drumul spre Mukden, adevăr din toate părțile și fără întrerupere se întinde frontul de luptă al Japonezilor. Dacă-și închipue cine-va acuma, ceea-ce e cazul cel mai favorabil, pe Ruși cu totul sau în cea mai mare parte în Liaoiang și în împrejurimile lui, unde au venit, de bună voie, dela Nord, ear dela Sud mânăți de nevoie, sunt în adevăr grămădiți des, stau în poziții întărite și pe coarda arcului, care e format de pozițiile Japonezilor. E aproape situația, ce-a aflat și creat Napoleon în Octomvrie 1813, o situație, care, cum știm, n'a putut-o păstra nici cel mai genial maestru al războaelor, față cu puterile superioare ale dușmanilor și cu planul de războiu al lui Trachenberg. Întru cât însă Napoleon, aflându-se în astfel de defensivă, nu pierdea de loc din vedere ofensiva și căuta necontenit să câștige superioritatea relativă la punctul hotărîtor, putea mult mai cu dreptul să creadă că va izbuti decât Kuropatkin, care stă mai mult pasiv sau și dacă ia ofensiva, n'o ia cu puteri îndestulătoare. În luptele de astăzi mai e și altă ceva care vine mult mai mult în folosul impresurătorului decât în al impresuratului: armele moderne prin bătaia lor departe, prin linia lor razantă, prin puterea de distrugere, prin anfilare; căci focul impresurătorului e concentric, al impresuratului excentric, și focul — fie spus cu deosebită stăruință — e acuma mai mult decât ori-când însemnat, ba chiar factorul hotărîtor.

Mai e un lucru care cade greu în cumpănă împotriva Rușilor, încă o împrejurare. Respînși, ba chiar bătuiți, una după alta, simțindu-se foarte în primejdie, ochii lor s'au deprins acuma aproape instinctiv, deși cu neplăcere, a se întoarce îndărăt; îndărăt caută mântuire și scăpare, pe când Japonezii, mergând din biruință în biruință, privesc tot înainte și vor să înainteze mereu. Cel-ce știe că, ori-cât de vitejește s'ar lupta, tot trebuie să întoarne

spetele, stă, așa zicând, pe pământ nesigur, fie el cât de înfărit dela natură sau prin artă, și se teme să se apuce cu tot din adinsul la luptă; și astfel face cu neputință izbânda care vine numai la cel care își desfășură puterile în toată întregimea lor. Retragerea apoi cere dela soldați, cum zice cu drept cuvânt, regulamentul nostru și al altor armate, foarte mult; iar soldatul, fie el oțelit ca al Rușilor și ascultător până la jertfa de sine, tot e la urma urmei, și el, om, deși în sinea lui supus pe cât la nădejde, pe atâta la frică. Ear conducătorii nu fac bine când cer dela supuși, neîncetat, prea mult și prea des ceea-ce trebuie să le ceară numai în momentele hotărâtoare.

Ce schimbare s'a făcut în opinia publică de când cele două armate au început a se lupta! La începutul războiului Rușii se bucurau nu numai de simpatiile unor cercuri întinse și alese — de cari firește se bucură și acum — ci mai toți credeau nestrămutată. Ba, începerea războiului de Japonezi, se privea ca o nebulă, care avea să fie fără întârziere pedepsită. Acuma însă toți cei-ce laudau pe Ruși au amuțit, toți privesc cu mirare pe Japonezi, se îndoiesc de Ruși, nu mai pot tăgădui succesele de până acum ale Japonezilor și despre succesele așteptate ale Rușilor îndoiala e tot mai mare. Un intelect, care se preface în fapte puternice, atrage și el simpatii; nu putem fi cu toată inima de partea aceluia, cari până la un punct se dau învinși chiar ei, deși în vorbe se arată așa de îndrăzneți și de desprețuitori. Lăudoroșie, ne zicem, și așa o să fie și acum, vestește căderea.

Din străinătate.

Curzii contra Armenilor. „Politische Correspondenz“ primește din Constantinopol o telegramă în privința atrocității Kurzilor contra Armenilor. În această telegramă se confirmă știrea că au fost incendiate și jăfuite multe sate armenesti, precum și monastiri, și multe femei au fost violate și apoi asasinate.

Vărsarea de sânge au fost cu deosebire teribilă la Udşkilisse, unde se ved aruncate pe malul Eufratului capete și membre tăiate din corpurile nenorociților Armeni.

Pe munții din vecinătate se află multe cadavre de Armeni străpunse de nenumărate lovituri de baionetă. În puțuri sunt multe cadavre de copii armeni.

Excese Kurzilor continuă.

Conflictul turco-american. Americanii amenință, că, dacă nu li se va face îndestulare, vor ocupa Smirna și o vor ține-o până ce Poarta va ceda.

Un monument roman. C. Cichorius, într-o lucrare în amintirea lui Mommsen, vorbește despre monumentele romane din Dobrogea, la Adam Klisi, nu departe de ruinele unui oraș roman: e un tropaeum, fundamentul unui altar pe un mormânt și temelie unei zidiri rotunde. Pe altar din care s'au păstrat patru blocuri acoperite cu inscripții, se aflau numele a 3800 de soldați, uciși într-o luptă nenorocită în care a căzut și prefectul gardel, Cornelius Fuscus, la Sudul Dunării. Monumentul e în legătură cu aflarea lui Domițian la Dunărea. Tropaeul e cel mai nou din monumente și a fost dedicat de Traian lui Mars Ultor. Dedesubt clădirei celei rotunde se afla monumentul adevărat ridicat de Domițian lui Fuscus. O parte din șanțurile de întărire le atribuie de asemenea lui Domițian, care, după lupte grele, a restatornicit autoritatea imperiului roman Dunăre.

— Anglia și Tibetul. După Tibet-Persia! zice „Rusi“: „În Persia vor lucra altfel decât în Tibet, firește. N'o să trimită expediții curat militare, ci foarte pacifice, în formă. Trebuie să le pândim fie-care pas, chiar dacă n'ar avea însemnătate politică: o poziție pierdută într-o țară necivilizată din Orient e greu de câștigat

îndărăt. Acuma Persia e o arenă slobodă pentru activitatea apusului. Rusia la Nord, Anglia la sud au făcut mult, dar nici una nici alta n'au făcut vre-un pas hotărâtor. Anglia vrea să înceapă, dar să amăgește, dacă socote că vom fi privitori simpli ai unei expediții victorioase în Sudul Persiei.

China are asupra Tibetului o autoritate numai cu numele și dreptul de-a ține un Amban în Lhasa, pe lângă Dalailama, îl cumpără plătind un tribut regulat de ceai mânăstirilor. E de crezut că Anglia va întări drepturile la Chinezii, căci dela un regim chinez e încredințată că nu ar avea ceva de temut pentru relațiile comerciale, etc., cu India. Un ziar rusesc zicea, cu drept cuvânt: „Anglia trăgând în partea sa Tibetul, Lhasa și pe Dalailama, pătrunde în domeniul Rusiei și nu se va codi a se folosi astfel de această cucerire, pentru a face greutate nespuse Rusiei în Mongolia și aiurea, unde populația mongolă gravitează spre Lhasa.

Lhasa e la 3630 de metri peste nivelul mării, pe un podiș înconjurat de toate părțile de munți, la vre-un klm. la Nord de fluviul Ki-ho Tsaupu (Brahmaputra), căruia se datoresc ogoarele roditoare, vegetația bogată, dar și întinderile mlăștinoase. Orașul se află așezat în cercuri în jurul palatului lui Dalailama, Potala, și înfățișază o priveliște feerică prin casele-i albe cu acoperișuri drepte (plane). Lhasa înseamnă „Pământul lui Dumnezeu“. Stradele principale sunt largi și curate, când nu ploaie; celelalte sunt înguste, murdare și pline de câni selvatici. În mahalale sunt case făcute din coarne de iac și oaie, cu tenciuială. Lhasa e centrul vieții religioase a budhiștilor, cari vin acolo ca mahomedanii la Meca; d-aseamenea e un centru mare comercial cultural.

„Reichswehr“ zice că prin expediția engleză în Tibet, s'a deschis o regiune uriașă influenței și culturii europene. Anglia, regulând soarta Tibetului, n'o să fie vre-o seamă de susceptibilitățile Rusiei: Tibetul o să fie tot așa de englezesc, ca ori-ce țară exotică în care au pus vre-o dată piciorul trupele engleze. „Vaterland“ se întreabă ce caută Anglia în Tibet. Din istoria Angliei, știm că Englezii, în prima și ultima linie, caută a-și asigura interesele comerciale. Tibetul, ca și celelalte state ale lumii, o să fie deschis negoțului lumii întregi.

„Das Neue Wiener Journal“ zice că expediția e o trăsătură de șah contra Rusiei, căci Anglia a știut înainte de Rusia, că războiul cu Japonia avea să izbucnească. Englezii, zice ziarul, nu vor mai părăsi Tibetul, chiar dacă ar mai trece timp până să ajungă stăpâni acolo.

„Wiener Morgenzeitung“ numește expediția lui Macdonald în Lhasa o întâmplare de mare însemnătate. Până la începutul războiului cu Japonia, Rusia era puterea care tinea cu succes la supremația asupra lumii budhiste, acuma însă Anglia o câștigă. Țara lui Dalailama va rămânea sub influența engleză.

Englezii au intrat în Lhasa orașul sfânt al Budhiștilor. Lhasa e în șesul Brahmaputrei (Iaru Tșangpo) și mai acum cerealele sunt în pîrgă. Șeful trenului expediției, maiorul Poretherton s'a înecat în acest râu, peste care expediția a trecut pe un pod umblător. Solii căutau să convingă pe Englezii că intrarea lor în Lhasa ar putea să-i aducă moartea. Poate să părăsească Dalailama Lhasa, Englezii au intrat în orașul sfânt, dovedind că lucrul acesta e cu putință. Baza Angliei va crește, dar a Rusiei primește o lovitură de moarte. Englezii s'au hotărât a căpăta libertatea comerțului cu Tibetul pe baza descrierilor lui Sarat Hauda, un învățat indian, care a stat multă vreme în Lhasa, a vorbit cu Dalailama, și a descris bogățiile țerei... E de crezut că Anglia nu va părăsi Tibetul dacă Rusia va fi bătută de Japonezi. Declarațiile energice ale lui Balfour n'au alt înțeles.

Expediția engleză a sosit la Lhasa la 3 August și a tăbărit la 1 klm. și jum. de Potala, în apropiere de grădinile lui Dalailama. Înainte de ameză, în ziua sosirii, se vedeau multe persoane în haine strălucitoare, privind de pe acoperișul Potalei la armata ce se apropia. E de crezut că era și însuși Dalailama. Prezidentul din Nepal a spus Englezilor că în Lhasa era un partid hotărât pe luptă până la cea din urmă picătură de sânge, dacă Englezii ar fi cercat a intra în oraș. Acest partid s'a

retras, când i-s'a dat asigurări că e oprit a se lupta contra Englezilor, căci Tibetanii pot fi puternici numai sub protecțiunea Angliei. Ambanul chinez a vizitat pe Younghusband. Soldații n'au voie să intre în Lhasa.

— Tratatul comercial italo-austro-ungar. Se crede că tratatul de comerț dintre Italia și Austro-Ungaria se va încheia în curând, înainte de sfârșitul lui August, pe baza unei propuneri austro-ungare, care regulează chestia vinurilor italienești.

Exe. Sa dl Marchis Pallavicini, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Austro-Ungariei a avut onoare a remite M. S. Regelui scrisoare de notificare.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 15 August 1904.

— M. S. Regele a primit, din partea M. S. Impăratului Austriei, Rege Apostolic al Ungariei, o scrisoare prin care îi notifică că A. S. I. și R. Archiducesa Augusta, soția A. S. I. și R. Archiducelui Iosef-August, a dat naștere unui Prințipe.

— Mănăstirea Bodrogului și Sârbii. Precum suntem informați, la 10 c. patriarhul sârb din Carloveți a substernut tribunalului din Timișoara acusa în afacerea răcăștigărei mănăstirii Hodoș-Bodrog.

— O nouă trupă în București. Afizele ne anunță că dl Gh. Al. Cârjă, artist-societar al Teatrului Național din Iași, a luat direcțiunea unei trupe, compusă din elemente tinere de talent, în mijlocul cărora se află și bătrânul și irezistibilul artist I. Anestin. Această trupă va juca, în timp de o lună, în grădina Dacia, — Grădina cea mai bună din București pentru drame și comedii, — începând de Duminică 1 August, cu Manasse, piesă în 4 acte, de dl. Ronetti Roman.

În această piesă, dl Cârjă va juca rolul titular, iar dl I. Anestin, pentru întâia oară, va a pare în cea mai desevărsită intrupare scenică a mizitului-evreu, în hazliul și filozoful Zelig Șor, al cărui spirit viol și înțepător, indulgește puțin impresia dureroasă, lăsată de puternicele conflicte dramatice ale piesei.

Trupa d-lui Cârjă va juca de patru ori pe săptămână: Marțea, Joiă, Sâmbăta și Duminică. Repertoriul i-se compune din patru piese celebre: Manasse, în jurul unei legende (Omorul ritual), Uriel-Acosta și Azilul de noapte de Gorki.

Aceste piese, de un renume european, sunt puțin cunoscute la noi, cu toate că sunt țesute din întâmplări reale, din viața de suferință a diferitelor clase, sau privilegiate de credințe și împrejurări.

După-cum se vede această trupă e una din înjghebările teatrale cele mai de elită, pe care publicul de elită nu o va neglija.

— Dela Patriarhie. Partizanii patriarhului Ioachim pregăteau acestuia mari demonstrațiuni de simpatie la aparițiunea lui în biserica patriarhatului pe cum și demonstrațiuni ostile dușmanilor lui Ioachim. Cu toate acestea, prin sforțările lui Ioachim și ale agentului diplomatic grecesc, s'a isbutit a se face, partizanii patriarhului să renunțe la aceste demonstrațiuni. — Demonstrațiuni de simpatie și ostile în biserică! Uz adevărat bizantin.

— Necrolog. Anunțăm cu mult regret următorul necrolog: Subscriși cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor, încetarea din viață a mult iubitului nostru tată și frate Gavril Lazăr preot gr. ort. rom. întâmplată la 13 August st. n. a. c. la orele 7 a. m. după grele suferințe și împărțășit fiind cu sfințele taine ale muribunzilor, în etate de 51 ani și într'al 28-lea al preoției sale.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct să vor așeza spre vecinică odihnă Luni în 15 August st. n. a. c. la 10 oare a. m. în cimiterul gr.-ort. rom. din Socodor. Socodor, la 13 August 1904. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Ioan, Cornel și Valer ca fiu, Iuliana năse. Bogdan și Constanța năse. Mihailin ca nuri, George și Ioan ca frați, Rosalia măr. Sabău ca soră.

— **Jertfele tuberculosei în Ungaria.** În cursul anului 1902 au murit de oifică în Ungaria 75,145 înși. Numai în Budapesta au murit în April 1904 349 înși, ear în țara întreagă tot în aceeași lună 8080 înși.

— **Bustul lui Ioan Creangă.** Bustul poetului popular Ioan Creangă, care va fi așezat în fața școlii primare Trei-Erarchi din Iași, unde neîntrecutul scriitor a fost institutor, va fi inaugurat în luna Septembrie.

— **„Măsuri“ muncălești.** La Chiev, în Rusia, s'a interzis publicarea revistei speciale intitulată „Măcelarul“ și s'au arestat atât redactorii cât și lucrătorii tipografi cari lucrau la aceea revistă. S'au luat aceste măsuri severe, pentru-că s'a descoperit că sub acel titlu se ascundea un cuib de revoluționari, iar prin numirile de animale de care se vorbea în revistă: boi, bivoli, berbeci, vițel, etc. erau desemnați diferiți funcționari și diferite personalități din erarchia socială moscovită.

— **Boala negrilor în Congo.** În satul Lemba au fost toți locuitorii cuprinși de teribila boală, și acuma de curând muri ultimul negru care mai rămăsese în viață, și muri tot de urmările bolii numite.

— **Nașterea unui moștenitor al Rusiei.** Sâmbătă 301 lovituri de tun au anunțat populațiunii din Petersburg vestea cea mare venită din Peterhof — reședința de vară a familiei imperiale — că împărăteasa a dat naștere unui prinț. A urmat apoi sunetul clopotelor de la toate bisericile Capitalei, confirmând glasul fortărețelor.

Petersburg e în sărbătoare. Toate edificiile publice și cea mai mare parte din casele particulare sunt iluminate.

Poporul aclamă pe Țareviul Mihail. Așa vrea poporul să se numească Moștenitorul Tronului, ca să se îndeplinească profeția că un Țar Michail va aduce Rusia la apogeul măriei sale. Probabil că la acest nume se va opri și împărăatul.

M. S. Impărăteasa a născut dimineața. Era asistată de celebrul obstetrician dr. Ott, medicul particular al împărătesei.

Copilul după ce a fost îmbrățișat de fericitul său părinte, a fost remis d-nei Guntz, desemnată de câte vă săptămâni ca să-l alăpteze.

Cu prilejul acestui fericit eveniment, împărăatul a semnat un mare număr de grațieri, de cari vor beneficia și unii din condamnații politici.

Vestea nașterii Moștenitorului a fost trimisă telegrafic amiralului Alexejew, la Mukden, ca să o comunice trupelor, cari se bat și mor pentru patrie, (!?) în munții și bărăganurile Mandciuriei.

— **Nu sărutați morții!** Comerciantul Paul Boross din Budapesta a murit la începutul săptămânii trecute. Fiică sa Ana, carea avea nespuse de drag pe tată-său, în tot timpul cât cadavrul a stat pe catafalca nu s'a depărtat de lângă el, ci plângea și săruta mâinile, fața și gura mortului. A doua zi după înmormântarea lui Boross fata sa bolnăvint rău și medicii au constatat învenirea de sânge, provenită din sărutarea mortului. Sâmbătă seara nenorocita a murit apoi între chinuri grozave. Mirele ei, I. Zay, constatat de tragica întâmplare, după înmormântarea fetei s'a împușcat.

— **Holera.** Telegramele sosite din Berlin anunță că la St.-Petersburg s'a constatat în mod oficial epidemia holerei și că mai multe persoane ar fi murit; ear autoritățile pe de o parte au luat măsuri riguroase pentru combaterea flagelului, ear pe de alta să ascunde existența lui spre a nu înspăimânta lumea.

De altfel holera bântue în aproape tot Caucazul și Persia.

Guvernul turcesc a luat severe măsuri pentru proveniențele de pe malurile caucazice și în special pentru acele sosite din Batum.

— **Moartea lui Waldeck-Rousseau.** Am anunțat în numărul nostru trecut moartea fostului ministru-șef al Franței Waldeck-Rousseau, autorul faimoasei legi asupra congregațiilor.

El suferea de o boală de ficat care a necesitat două operațiuni; prima a fost făcută de

profesorii Armour și Kehr, a doua, care a durat două ore și după care Waldeck-Rousseau a murit imediat, a fost făcută tot de cei doi dintâi asistați de medicii Babinski și Doucher.

Toată viciața lui Waldeck-Rousseau a fost plină de fapte.

Întâia oară a fost ales deputat la Rennes și primul ministru în care a intrat a fost al lui Gambetta în 1881. A mai fost ministru de interne sub Jules Ferry.

El a fost pentru darea în judecată a guvernului Boulanger și a apărât pe Eiffel în procesul Panama.

A fost și ambasador la Londra. Dar cea mai însemnată activitate a sa a desfășurat-o Waldeck-Rousseau în periodul de la 1899—1902 când a ținut președinția consiliului.

Venirea lui la cârmă atunci, după ce căzuseră rind pe rind șapte ministere în doi ani pe nenorocita afacere Dreyfus, a fost aproape o surprindere. La formarea cabinetului a cărui menire era să fie înfrângerea partidului naționalist, a luat și pe leaderul socialist Millerand.

În acest timp el a provocat revizuirea procesului lui Dreyfus, care totuși a fost din nou condamnat de tribunalul din Rennes apoi grațiat de Loubet.

În urmă a dat în judecată înaltei Curți pe fruntașii partidului naționalist, sub acuzare de complot contra statului, expulzând din Franța pe unii, ear pe alții bângându-i la închisoare.

După-ce slăbi astfel opoziția naționalistă el atacă marea cestiune, care pentru partizanii săi este titlul lui de glorie: chestiunea congregațiilor.

Cu toată crâncena opoziție care i-s'a făcut, el a făcut să i-se treacă legea prin care educația și instrucția copiilor erau interzise congregațiilor religioase, desființând puterea acestora.

După ce a nimicit congregațiile și a mai săvîrsit câte-va alte reforme, Waldeck-Rousseau, deși la noile alegeri din 1902 reputează o strălucită victorie, el s'a retras dela guvern pentru a-și căuta sănătatea.

De multă vreme Franța nu avusese un prim-ministru care, la plecarea lui, să lase atât de mari regrete. Se aștepta ca la viitoarea alegere președințială Waldeck-Rousseau să-și pună candidatura și toată lumea era convinsă de reușita lui.

Moartea însă l'a răpit înainte de a atinge acest apogeu al carierei sale. El moare în vîrstă numai de 58 ani și lasă în urma lui, pe lângă opera-i politică și socială, mai multe scrieri importante. Waldeck-Rousseau a fost un om de stat în toată puterea cuvîntului, cum puținii sunt astăzi în Europa.

— **Congres.** La Paris s'a deschis congresul internațional al minerilor în localul Bursel Muncel.

Sunt vre-o 100 de delegați, dintre cari 40 Francezi, 50 Englezi, 12 Germani, 6 Belgieni și 2 Americani.

— **Ziarul „Russki Pallomnik“**, citit mai ales la sate, scrie că împărăatul Japoniei e anti-christ și de aceea sfânta Rusie are datoria de a se lupta împotriva lui. „Țerkovni Vestnic“ zice că Rusia poartă războiul din porunca lui Dumnezeu. Acesta a poruncit Evreilor să nimicească pe Hananeeni; iar Japonezii sunt Hananeenii veacului al XX-lea. „Strannik“ zice că Rusia are menirea dela pronia cerească de a propovădui credința ortodoxă peste tot pământul și că de aceea n'a putut deșerta Mangiuria, pentru-că atunci Chinezii n'ar fi mai avut pricină de a se boteza, ei ar fi rămas pe vecie în întunecul japonez!!!

— **Pentru răniții ruși.** M.M. L.L. Regele și Regina, în amintirea confraternității de arme care a unit pe Ruși și pe Români pe câmpiile Bulgariei, într'un același sentiment de solidaritate pentru desrobirea popoarelor creștine s'au gândit la copiii aelora cari au luptat împreună în războiul din 1877 și le vor trimite în Extremul-Orient, unde luptă pentru gloria drapelului imperial, mai multe obiecte utile și de rugăciune.

Suveranii noștri vor expedia Sâmbătă viitoare două vagoane cu efecte pentru răniții din Mancuria, M. S. Regina, pe lângă lucrurile foloșoare, a adăugat imagini și relieve sfinte cari vor întări credința luptătorilor.

Cele două vagoane vor fi trimise prin Ungheii la Petersburg.

Politica urmată de principele Galițin, guvernatorul general al Caucazului, se vede că va avea urmări grave. Secularizarea moșiilor și arestarea multor Armeni, bănuși a întregi mișcarea revoluționară, a întaritat populațiunea aceasta, de alt-fel foarte pacinică.

— **Orașul Dalny.** Orașul Dalny zace într'o vale de trei părți încunjurat de dealuri înalte, iar de a patra e închis de golful Talienvanului. Orașul nu are vre-o însemnată mare și e zidit de Ruși. Arhitectul din Petersburg l-a împărțit în trei părți: orașul cetățenilor, al negoțului european și al Chinezilor. În partea dintâi să aflau clădirile publice, cancelariile societății drumului de fier, locuințele guvernatorului și ale altor funcționari, cancelariile poștel, telegrafului și telefonului, închisoarea, mașinele electrice și alte 200 clădiri administrative. Are număratoase alee, cari poartă numele orașelor mari. Partea chinezească a orașului e despărțită de celelalte printr'un parc public și grădini botanice. Rușii au cheltuit milioane de ruble pentru Dalny, și în priviuța luxului numai Parisul să poată asemăna cu acest nou oraș al răsăritului. Sunt străzi largi, bine pietrite, drumuri de macadam, pe o lungime de 50 de mile, biserică, hoteluri, teatru etc. Dalny mai este stația din urmă a celui mai mare drum de fier din lume, care face negoțul Asiei pe o lungime de 5000 de mile. De două ori pe săptămână pornește trenul transiberian din Dalny la Moscova și drumul îl face în 13 zile. Dalny scurtează drumul în jurul lumii și apropie China cu opt zile de Europa. Portul e apărât de un zăgaz de piatră, lung de 6000 picioare. Două mașine mari cu aburi ridic câte 50 tone; un doc de granit, lung de 500 picioare și larg de 50, e în mișcare; altul de 600 picioare lungime era aproape gata.

— **Omorurile politice în Rusia.** În Rusia se petrec lucruri îngrijitoare. Omorirea funcționarilor administrativi ruși din Caucaz a devenit epidemică. În afară de vice-gubernatorul Andreiev din Elisavetopol și a șefului districtual Boguslavski din Suralin, au fost omorâți în zilele din urmă încă doi funcționari din Caucaz, administratorul pădurilor statului din districtul Chefeș, Tregubenco, și Cusnezov, șeful poliției din Natchicevan. Amândouă au fost omorâți în mijlocul străzii.

Precum vedem, numărul uciderilor făptuite de Armeni crește mereu. Toate aceste fapte sunt datorite răzbunării. Se pare că se va confirma știrea, că comitetul revoluționar armenesc a decis jertfirea a 30 de funcționari superiori din Caucaz, aceasta drept resplată pentru secularizarea moșiilor cari aparțineau bisericilor armenest.

— **Lac dispărut.** În Africa centrală era un lac Nirwa la sud-vest de Nyassa, și care a dispărut cu totul acum. S'a observat de mai mulți ani că lacul se usca și volumul îl scădea.

Lacul Nirwa avea o lungime de 45 kilometri și o lungime de 20 kilom. Acum n'a mai rămas din el decât câte-va bălți răslețe.

Acest lac a fost descoperit de exploratorul Livingstone în 1859.

Un alt caz analog e cu lacul Ngami, care a dispărut de asemeni. Și acest lac a fost descoperit tot de Livingstone.

Felurimi.

— **Vânătoare de șoareci.** Orașul Rouen s'a umplut într'atâta de șoareci, că primăria locală, pentru exterminarea acestor animale care vatâmă mărfurile de prin magazii și depozite rozând coletele și sunt și agenți transmițători de epidemii, a instituit premii de 10 bani pentru fie care cap de șoa-rice mort.

Și în fie-care dimineață oamenii vin cu șoareci morți pe cheiu, unde așteaptă căruțele municipale și i dau unui impiegat municipal care i plătește imediat.

— **Inteligența furnicilor.** Într'o comunicare adresată institutului de artă și știință din Veneția, profesorul Bonatelli descrie un curios fapt observat de dânsul și din care se vede cât de inteligente sunt furnicile. D. Bonatelli a observat într'o zi un roi de furnici cari de pe craca unui

copac treceau pe o creangă subțire până la zidul unei case pe care se scoborau, apoi, jos pe pământ. Furnicile formau două grupuri care se mișcau în direcțiuni opuse. Profesorul a tăiat creanga astfel că de la vârful ei până la zid rămăsese o distanță de un centimetru. Furnicile se adunară întâi la vârful crengii, apoi se împărțiră repede. Peste o jumătate de oră, însă, profesorul observă că o altă ramură mică, depărtată cam cu vre-o douăzeci de centimetri de zid, în urma suflării vântului, atingea în fiecare moment zidul.

Furnicile văzură aeeasta și așteptând momentul când ramura, plecată de vânt, atingea zidul, treceau de pe ea pe zid și vice-versa, astfel că își puteau continua, în chipul acesta, drumul întrerupt câtă-va vreme. Trecătoarea lor era pe o punte ușoară, creată de natură, de care inteligențele insecte au știut imediat să se folosească.

Cartea cea mai scumpă din lume. Este de sigur „Istoria războiului Secesiunii“, scrisă din ordinul guvernului federal american și sfârșită acum cât-va timp. Opera costă 14 milioane de franci. Sunt 100 volume „in folio“. Tipărirea ei a durat 10 ani. Cheltuiala cea mare a provenit din cumpărarea documentelor posedate de particulari, de hârtia întrebuințată și de plata scriitorilor.

Dar opera cea mai voluminoasă din lume se conservă la British Museum din Londra. Sunt 5.000 de volume, conținând istoria cerului, a pământului, a genului uman, a naturii și studii de filosofie, de meteorologie și de astronomie. A fost scrisă sub domnia împăratului chinez Kang-hi, de 3459 de învățați ai imperiului ceresc.

Până acum însă nimeni n'a cetit-o.

Eroismul unui căpitan de vapor. Bricul din Hamburg cu numele „Elisa“ s'a înecat în timpul unei mari furtuni, de acum zece ani, în apele fluviului Elba. Bricul se scufunda sub picioarele nenorociților marinari; valurile îl ridicau și îl scufundau neîncetat. Era o noapte teribilă. Cărmaciul se pomeni, la o ridicare a valurilor, că se lovea de un obiect tare, pe care pipăindu-l cu băgare de seamă, constată că este cotețul găinilor. După mai multe eforturi dânsul reuși a se sui d'asupra cotețului și a se prinde bine de dânsul; de abia însă se instalase, când simți un braț, care se agăța tot de coteț. Cărmaciul îndată ce observă aceasta, se grăbi a da ajutor nenorocitului său tovarăș și reuși al al face să se instaleze și dânsul pe coteț. Acest nenorocit era tocmăi căpitanul bricului.

Valurile începură să asvirle în toate direcțiunile cotețul împreună cu cei 2 oameni, cari se aflau pe dânsul; ei observară astfel, după câte-va momente, cumcă le este absolut imposibil a se fosi amândoi de coteț.

— „Crezi că vom putea sta amândoi d'asupra cotețului“, întreba căpitanul e cărmaciul.

— „Nu, căpitane“, răspuse cărmaciul, „unul dintre noi trebuie neapărat să plece“.

— „Da, ved și eu“, răspuse căpitanul.

După o tăcere de câte-va secunde căpitanul adăuga:

— „Ascultă, amice, eu sunt un om bătrân și nu voi mai putea deci fi multă vreme în viață; tu însă ești tânăr și voinic. Eu însă am nevastă și trei copii. Vrei tu să îngrijești de dânsii în cazul când vei scăpa din acest pericol?“

— „Da, căpitane“, răspuse cărmaciul.

— „Dă-mi mâna atunci, amice“ zice căpitanul.

Cărmaciul dete mâna căpitanului și atunci căpitanul lua mâna pe de coteț și fu înghițit de valuri.

Prin aceasta cotețul ușurându-se, fu purtat de apă cu mai multă ușurință, și trecând noaptea, cărmaciul fu găsit de alți marinari în stare aproape înghețat, totuși reușiră a-l aduce la viață.

Intremându-se cărmaciul, fu credincios cuvântului său și se duse în orașul Hamburg, unde căutând pe văduva și copiii fostului său căpitan, îi lua sub a sa protecțiune, crescându-i cu cea mai mare grijă și iubire.

Această întâmplare ne dovedește încă odată veritatea zicătoarei, cum-că: în nenorocire se dovedesc adevăratele caractere și prietenii!

O prinsoare nenorocită. Un tânăr american din New-York mânca în anul 1860 în Londra, împreună cu un lord C.

Tânărul american numit Walter Hasting vorbea despre închisorii zicând că un colț întunecos nu este atâta de fioros pe cât ar merita să fie.

Lordul oferi tânărului Hasting suma de 10.000 livre sterline, dacă ar sta 10 ani într-o închisoare de 12 picioare înălțime și 13 lățime.

Tânărului prizonier i-se dedură luminări, cărți, material pentru scris de un fel inferior. Ultimele lucruri trebuincioase i-se aduceau de mâni de nevăzute. În acest chip a stat Hasting 10 ani de zile.

La 1 Maiu 1870 se sfârși timpul său pe care pariase, dar apărură într'un mod teribil de plîns. Deși acum era de 35 de ani, însă avea aparența unui moș de 65 ani. Părul și barba lui erau albe, fața lui era ofilită și cu zbircituri. Pășea șovăind, era par'că bolnav, vocea lui tremura și limba lui refuza adesea serviciul.

Un diplomat. În anul 1604 veni generalul spaniol. Spinola trecând prin țările de jos, spre Paris. Regele Henric al IV îl primi cu cele mai mari onoruri și îl întreabă în treacăt, ca și când nu s'ar ocupa de așa lucruri, ce părere avea el despre Țările de Jos

Spinola, care știa bine că Țările de Jos nu aparțineau Spaniei, descoperi toate planurile sale.

Henric IV nu credea însă că vestitul general ar fi așa de nebun să-i spună adevăratele lui planuri. Trimise îndată Principelui Horetz de Orania aflarea ce o făcuse, și-l povătu-i așa să întocmească ca și când Spinola ar fi spus pe dos. Acesta, după sfârșitul războiului, spuse: „Cei-alți oameni mă păcălesc pe mine spunându-mi minciuni, Spinola m'a păcălit spunându-mi adevărul.“

Petrecere.

Cu ocasiunea adunării generale a reuniunii învățătorilor rom. gr.-or. din protopopiatele I.—VII., ce se va ținea în Șiria la 16 (20) August 1904, se va da și un concert împreună cu petrecere și dans, cu următorul

PROGRAM:

1. „Răsunetul“, cor bărbătesc.
2. „El-Zorab“, poezie de G. Coșbuc, declamată de d-șoara Cornelia Moldovan.
3. „Ce te legeni codrule“, cântată de dl Romul Tăucean, acompaniat de d-șoara Tulia Bogdan pe pian.
4. „Școala veche și școala nouă“, dialog de dl Iuliu Groșorean, predat de d-ni Teodor Cherechean și Ioan Hălmăgean.
5. „Numele tău“, cuartet.
6. „Balade de Porumbescu“, pentru violină și piano, executate de dl Ștefan Ștefu (violină) și d-șoara Terenția Ungureanu (piano).
7. „Epigonii“, poezie de M. Eminescu, predată de dl Adrian Ungurean.
8. a) „Te cheamă privighitoarea“ cântate de dl I. Körösladányi, acomp.
b) „Hop țurca-furca“ de d-șoara Hortensia Bogdan pe pian.
9. „Herșcu Boccegiul“, monolog de Vasile Alexandri, predat de dl T. Debeleac.
10. „Despărțirea Basarabiei“, cor. bărbătesc. Inceputul la 8 ore seara Prețul de intrare: Locul I: 2 cor. de persoană; locul II: 1 cor. 50 fl., locul de stat: 1 cor. Venitul este destinat reuniunii învățătorilor rom. gr.-or. din protopopiatele I.—VII. cu menițiunea, de a pune bază edării unei foli pedagogice. Bilete se pot căpăta la dl învățător Iuliu Groșoreanu în Galșa și seara la cassă. Ținându-se concertul și petrecerea deodată cu adunarea generală a reuniunii învățătorilor, învintării speciale nu se fac.

Gomitetul arangiator.

Telegrama zilei.

Petersburg. — Agenția rusă dasminte formal vestea că holera ar fi izbucnit în Petersburg.

Washington. — Sunt de părere că puterile semnatare ale tratatului de Paris ar trebui să-și întrebuințeze influența asupra Porței ca s'o facă să cedeze la cererile Sta-

telor-Unite pentru a nu se ajunge la întrebuințarea forței.

Paris. — Loubet a telegrafiat văduvei lui Waldeck-Rousseau că republica pierde unul din cei mai buni al săi servitori și el unul din cei mai credincioși prietenii.

Constantinopol. — Răspunsul Porței la cererile americane s'a promis pe astăzi. Se asigură că va face eareși cari concesii.

Marienbad. Regele Angliei a sosit aci incognito sub numele de Ducele de Lancaster.

Constantinopol. — Guvernatorul dela Prisrend Reschid Pașa, a fost destituit de către Hilmi Pașa, inspectorul general al vielaetelor din Macedonia și Albania.

Resid Pașa a fost rechemat la Constantinopol ear' la Prisred va fi trimis un alt guvernator.

152 végrh. sz. 1904.

Arverési hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a borosjenői kir. járásbíróság 1904 évi v. 324/1 számú végzése következtében Dr. Rácz János ügyvéd által képviselt Weis József javára, Szabó Márton ellen 50 kor. — fill. s jár. erejéig 1904 évi július hó 14-én fogantatott kielégítési végrehajtás utján felül foglalt és 647 kor. 50 fillre becsült következő ingóságok, u. m.: bolti cikkek és szoba butorok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a bjenői kir. járásbíróság 1904-ik évi V. 324/2 számú végzése folytán 50 kor. — fill. tökékövetelés, ennek 1904 évi május hó 14 napjától jár 5%, kamatai, és eddig összesen 54 kor. 10 fillérből biróilag már megállapított költségek erejéig Borosjenőben alperes lakásán leendő eszközzésére 1904 évi Aug. hó 22-én napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzetik, és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le-és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogok nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Borosjenőben 1904 Aug. hó 7 napján.

383
Olvashatatlan aláírás,
kir. bírósági végrehajtó.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Biroul de credit reforme și de încasare

Seidl és Matiegka

Temesvár-Józsefváros, Küttl-téd 3 szám. da informațiuni și deslușiri confidentiale atât în afaceri deosebite cât și despre lucruri grivate de pretutindeni în țeară și străinătate, în modul cel mai conștiincios și discret.

Primește

319
contra honorar moderat afaceri de încasare dela comercianți și industriași, încasarea pretensiunilor dubioase pe cale pacinică ori procesuală, mai departe

mijloace

afaceri de împrumut și financiare, achitări de datorii, precum și vinderea și cumpărarea de bunuri și realități.

Escompturi de cambii. Losuri în rate.

Editor-proprietar: George Nichin
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sămburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru camere foarte potrivite, de oare ce la întrebuintarea de apă nesiposă ori murdară nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine

Fantani cu țevile trebuincioase la preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Hákóczy-utca 27. sz.

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Nouă ferărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că am deschis în

ARAD, piața Boros Béni Nr. 6

o nouă ferărie

cu articoli fabricație proprie, și parte comandați din locuri de primul rang.

Primește comande de turnătorie și obiecte de arangia-mente pentru mori, anume ventiluri de moară și petri de moară.

Fer bătrân și metale se cumpără în ori-ce cantitate. Cărbuni de lag se pot căpăta pentru prețuri estine.

Rugând prețiosul sprijin rămân cu stimă:

Szántó Izidor

fabricant de fer și oțel în Ujdézna.

MÁRTONFY VICTOR

tinichier de zidiri și arte, instalator de apaducte.

Se recomandă mult onoratului public pentru pre-țuirea de ori-ce lucrare de tinichier.

— Prețuri solide. — — Esecutare promptă. —

Distins cu premiu la expoziția milenară.

Stipendiu de Paris.

Cu stimă:

MÁRTONFY VICTOR

ARAD. Local: Piața Boros-Béni Nr. 2.

Locuința: Strada Sárossy Nr. 2.

(Casa d-lui Purcariu).

4%

BANI!

4½%

pe realități și bunuri cu 4—4½% amortizațiune la locul I. și II. fără spese anticipative, precum și credit personal exoperează grabnic, culant și sigur

PHILIPP GRÜNWARD,

Agentură de bancă, Incasso,

Biuro de informațiuni

320

TEMESVÁR, Józsefváros, Küttl-tér Nr 5.

Mai departe mijlocesc vinderea și cumpărarea de case, bunuri, cafenele, hoteluri, restaurante, prăvălii de tot felul; am prenotate case pentru vânzare dela 2000—140.000 coroane depunerii favorabile de capitaluri cu 7½—8% venit curat, vindere de pământ etc., arende de pământ dela 100 jugăre în sus.

4½%

4%

BRAUN GUSTÁV

măsar.

Arad, Petöfi-utca 11 sz.

Primește tot felul de lucru aparținător branșei sale, executat în modul cel mai constiențios și cinstit.

Rog spriginul prețios al p. on. public, rămân

Cu stimă:

BRAUN GUSTÁV

măstru măsar.

331

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a m. on. public, că pe **Strada Weitzer János Nr. 19**, casa Doamnei vęd. Dr. Petkó, am deschis un

atelier de tapiserie și înfrumșetare

corespunzător întru toate recerintelor de azi.

După o experiență de mai mulți ani câștigată prin pră-văliile de acest fel în Arad, precum și în urma legăturilor mele cu cele dintăiu fabrice, am ajuns în poziția plăcută, să satisfac pretensiunilor celor mai înalte ale on. public în această privință.

Primește arangierea completă de hoteluri, restaurante, după moda cea mai nouă, prompt și pentru prețuri culante; primește renovări, reparațiuni și obducerea de biliarde etc.

Rugând sprijinul binevoitor al on. public, rămân

Cu deosebit respect:

330

SZILVÁSY ISTVÁN, tapetier

LENGYEL GYULA

lăcătar de zidiri.

Arad, Strada Vörösmarty Nr. 3.

Pregătește accesoriul de fer pentru zidiri, grilaje pentru cimitire, mașine de fert în formă de masă și ori-ce fel de lucrare de lăcătar.

332

Cu stimă:

Lengyel Gyula.

Ocaziune excepțională!

Din cauza zidirei și câștigării de local, vin-
dem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicii de prânz, de cafea, de ceai și de mocca.
Ceasce de cafea, ceai și de mocca în sute de feluri.
Farfurii, tot felul de etaloane (blide) și ștelage
pentru fructe și aluaturi.

SERVICII DE STICLA fabricate excelente din țeară și din străinătate.
STICLE, PAHARE, FARBURII DE STICLA dela cele mai simple până la
cele mai fine.

SERVICII Pentru LICOBURI, VIN, ȘI BERE colorate ori din sticlă de cristal.
Obiect de lux și folosire de alpacca și argint de China, execuțiunea cea
mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figuri etc. din porțelan fin, maiolica și fayence. —
Vase de nichel, mărfuri de metal, articol pentru arangierea de culine. —

Tasuri pentru servirea de licor, și altele din lemn, sticlă și metal.

Requisite de mâncare din alpacca, ori argintate ori nickelizate, fabricate
din țeară.

Lămpi: Pentru saloane, dormitor, refectorii, biurouri, pentru
apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru
restaurante, localuri de grădini și buline. Cu luminare electrică, de gaz,
acetylen, petrol ori spirit

Ocaziune binevenită dar foarte scurtă pentru cumpărarea de
trusouri, și alte lucruri pentru arangierea de locuințe, ville,
verande și locuințe de câmp. 308

Gebhart J. és Fia.

ARAD, Andrassy-tér 16 szám.

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se execută prompt și la
moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegar, și
măsari și restaurante.

— Intreprindere de sticlărie. —

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a
p. t. publicului din Arad și jur, că am deschis în
Arad, strada Batthány Nr. 38.

o prăvălie pentru

pictatul de firme și pentru vopsit.

Primește pentru prețurile cele mai moderate pic-
tarea de firme, adrese, de embleme pe sticlă, lemn,
tinichea, pânză etc. dela cea mai simplă până la cea
mai artistică, precum și vopsiri de biserică etc.

Inscripții pe steaguri, monograme, embleme fami-
liare pregătesc prompt și pentru prețuri senzațional de
echitabile.

Primește mai departe vopsirea mai simplă, și mai
artistică pentru prețuri solide.

Pentru lucru de vopsire pe seama domnilor archi-
tecți prețuri separate avantajoase.

Când rog spriginul și încrederea p. t. public, tot-
odată promit că pentru lucrul pregătit la mine cu con-
științiositate și punctualitate primește toată garanța.

Rămân cu deosebită stimă:

Kondorossy Imre,
pictor de firme și vopsitor.

297

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă
și folosește contra durerilor de
cap, urechi și dinți, migrene,
neuralgie, împedecarea circui
lațiunii sângelui, anemie, amu-
țeli, țiuturi de ureche, bătae-
de inimă, sgârșiri de inimă,
astma, auzul greu, sgârșiri de sto-
mac, lipsa poftei de mâncare, răceală
la mână și picioare, slăbirea peste tot,
reuma, podagră ischias, undul în pat,
influenza, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și con-
tra multor altor boale, cari la
tractare normală a medicului
se vindecă prin electricitate.
Insușirea acestui aparat este,
că vindecă nu numai din timp
în timp, ci introduce constant
în corpul omenesc binefăcătorul cu-
rent, când pe deoparte vindecă
cu succes boalele aflătoare, eară
pe de altă parte e cel mai bun
scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat
vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii,
cari prouesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste
atestare. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin apa-
ratul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat sădarnică, rog a proba aparatul
meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu
poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în
Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu
electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut,
apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estreaordinară a crucei mele electro-magne-
tice o recomandă cu înțelegere. 206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de consti-
tuție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară
și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e

MELANOGENE

în culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, păr-
ri răbă, mustăți în cinci minute se pot colora în negru
debrunet. Coloarea e constantă și nu se poate osebi
bo culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu
se șterge și nu murdărește.

E nestricăcios și modul de folosire foarte simplu.

Prețul 2 cor. 80 fl. 244

Ori-ce păr cărunt își recapătă culoarea naturală prin
folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă fru-
museța naturală a părului. Astfel părul blond devine
iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face părul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem preface
ori-ce păr în culoare atât de plăcută, aurie, în culoarea
câneșii. ori cenușie, ori în vră-o altă culoare blondă,
fără a ataca părul. — Prețul sticlă mică 1 cor., sticlă
mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.